

‘Mapping for a sustainable world’

In Geo-Info nummer 6 van 2015 hebben we een interview opgenomen met de toen kersverse nieuwe voorzitter van ICA (International Cartographic Association), Menno-Jan Kraak. In deze editie een terugblik op de afgelopen vier jaar: wat is er gebeurd, in hoeverre zijn de doelen bereikt? Wat waren die doelen eigenlijk en hoe nu verder? Met de onveranderde, tomeloze aan hem hangende energie werden bereikte mijlpalen genoemd. Afgewisseld met fraaie anekdotes, zich veelal afspelend op plaatsen waar een normale sterveling zelden zal zijn. Wie rent er nu een paar rondjes voorafgaand aan een drukke conferentiedag op Sachalin? In genoemd interview van vier jaar geleden werden de ‘running shoes’ al genoemd. Op dat punt geen verandering. Een spiegelbeeld in de tijd: ‘Mapping for a sustainable world.’

Door Roelof Keppel

Doelen

De doelen die Menno-Jan Kraak zich gesteld had tijdens zijn voorzitterschap waren vierledig:

In de eerste plaats zou er gewerkt worden aan een toename van het aantal lidlanden, in de tweede plaats aan het verbeteren van de interne relaties binnen het ICA. Het derde doel was het verbeteren van de externe relaties, met name met de UN, en tenslotte, maar daarom niet onbelangrijk: het letterlijk op de kaart zetten van de 17 SDG's (Sustainable Development Goals; zie www.sdg-nederland.nl/).

Om met het laatste te beginnen: voor elke SDG is binnen ICA een commissie werkzaam geweest en een van de eerste dingen waarop men zich heeft gericht was het maken van een reeks posters per commissie. Dus Topographic Mapping, Art and Cartography, Geospatial Analysis en andere commissies maakten elk een poster vanuit hun eigen domein. Dat was een belangrijk groepsproces. Het samenwerken in de commissies aan deze posters heeft een enorme bijdrage geleverd in de samenhang binnen ICA, waarmee het tweede doel werd gediend. Deze posters werden tentoongesteld op de UN GGIM-conferentie in het gebouw van de Verenigde Naties in 2016 (posters: zie icaci.org/maps-and-sustainable-development-goals/). Dat was Succes #1: alle posters op een rij. Ondersteund door een boekje dat aan alle vertegenwoordigers werd

India en China, de Westelijke Sahara: elke afbeelding ervan staat ter discussie. Naast de interne successen – samenwerking – bij het samenstellen van de poster diende dit ook het doel om naar buiten toe meer zichtbaar te zijn: door het opstellen van postergalleries op belangrijke UN-bijeenkomsten werden de SDG's via infographics en kaartmateriaal goed in beeld gebracht. Omdat de ICA-doelen nauw met elkaar verbonden zijn, werden er tegelijkertijd op meerdere fronten vorderingen gemaakt.

Er is in vier jaar
onnoemelijk veel
bereikt

overhandigd. Een krachtig media-offensief via boekje en de ICA-website. Daarmee heeft ICA een positie gekregen naast haar collega ISPRS en andere zusterorganisaties, waarbij de contacten naar de UN stevig konden worden aangehaald. Deze posters hadden vanuit hun krachtige beeld veel impact en zorgden daarnaast ook voor de nodige reuring: de weergave van grenzen op deze posters waren niet altijd vrij van discussie. Grenzen tussen

Menno-Jan Kraak nog even over de fijngevoeligheden die bestaan tussen de verschillende deelnemende landen en commissies: “Het is allemaal politiek, en emotie. Het is een illusie te denken dat een organisatie als ICA sec rationeel te besturen is. Je moet er constant rekening mee houden, je werkt met mensen.” Interessant was zijn bijdrage tijdens een interview voor CNN over de Mercator-projectie. Hoewel er een feitelijk verhaal werd verteld over het gebruik van deze projectie, kwam er al snel een stortvloed van commentaar op Facebooksites over de het opzettelijke misbruik van deze projectie en zelfs als onderdrukkend ervaren kon worden voor het Afrikaanse continent. Het enige dat je dan kunt doen is, na aanvankelijk blijheid dat jouw nieuwsitem hits krijgt, is stil blijven en wachten tot een ander nieuwsitem belangrijker wordt,

en vooral niet reageren op de ontstane onrust. 'Als je geschoren wordt moet je stilzitten'. De 27 commissies binnen ICA worden op voordracht van deelnemende landen in het leven geroepen. Ook dat geeft soms wat wrijving.

Discussie over grenzen: als je geschoren wordt, moet je stilzitten

Er zit wel eens wat overlap in uitvoeringstaken. Ook zijn er commissies waarbij de betreffende voorzitter in die rol zit omdat het hem status geeft of daardoor in zijn land een beter salaris kan ontvangen. Dan zie je ook dat er van de 27 commissie ongeveer een kwart 'slapende' is. Weinig output, maar wel statusverhogend voor sommige deelnemers.

Als afrondende werkzaamheid ná het succes van de posters zal er in december van dit jaar een boek worden uitgegeven door de VN. Dit boekwerk van circa 100 pagina's wordt opgesteld door Menno-Jan en een aantal mensen van de Geospatial Unit van de VN waarin

heel handzaam allerlei basisprincipes van de moderne kartografie uit de doeken worden gedaan. Heel belangrijk bleek het bestaande netwerken tussen UNGGIM en ITC.

Dit boek wil uitdrukkelijk niet een atlas zijn van de SDG's, want daarvoor ontbreken momenteel nog de data. Het boek is juist gemaakt voor mensen die kaarten over SDG's willen maken, m.b.v. data die nog dagelijks ontstaan door die SDG's. Het is een handreiking juist bedoeld om de ontwikkelingen van deze SDG's te monitoren. De niet-tijdgebonden principes worden uitgelegd. Wereldwijd kan men nu zelf, m.b.v. indicatoren op basis van deze principes, de UN-doelen in kaart brengen. De Wereldbank geeft trouwens jaarlijks al een atlas uit met daarin de ontwikkelingen van deze SDG's, dat hoeft niet nog eens te worden overgedaan. Menno-Jan gaf aan dat de vervaardiging van deze praktische handreiking, terugkijkend naar de 4 jaar van zijn ICA-voorzitterschap, toch wel de 'legacy' is van wat hij heeft bereikt. Een tastbaar resultaat waar velen op kunnen en zullen terugvallen om op een gestandaardiseerde wijze kartografische producten te maken over de 17 UN-doelen. Om te komen tot een uniforme benadering is er flink wat afstemming geweest over het gebruikte kaartmateriaal, de gebruikte stijlen en uiteindelijk is alles ter beoordeling aangeboden aan een kaartcensor van de VN.

Aan de wand in zijn werkkamer op het ITC hangt een kaartje met daarop afgebeeld de vluchtroutes van zijn reisgedrag. Heel veel routes, afgebeeld op een klein stukje van deze wereld. Gevraagd naar het aantal afgelegde 'airmiles': "Dat heb ik niet bijgehouden. Wat ik wel weet is dat één derde van de afgelopen vier jaar is opgegaan aan het vele reizen. Dat was een heel gepuzzel, zowel voor thuis als voor de groep mensen hier op het ITC. In juli heb ik afscheid genomen: dat voelt nu heel relaxt, je merkt dat vooral bij vergade-

Dat boek, dat is toch wel wat ik zie als mijn nalatenschap, na 4 jaar ICA-voorzitterschap

ringen: je bent continu in de weer, altijd alert, je moet van alle onderwerpen iets weten en er een mening over hebben. Uiterst intensief. Na drie dagen ben je gesloopt. Ik ben er

Uitblazen na de oriënteringsrun in Tokio.

gezond doorheen gekomen omdat ik veel sport. En na een reis -veelal 3 à 4 dagen heen en terug- moest je thuis gelijk weer aan de bak. In 2018 heeft dat 23 weekenddagen opgeslokt. Maar ik heb het vier jaar met heel veel plezier gedaan. Het is edel vrijwilligerswerk! Ontzettend leuk om te doen. In een vliegtuig zitten is niet leuk, maar de ontmoeting met mensen geeft zoveel. Heel waardevol, een verrijking. Het breidt je netwerk uit. Je brengt en je haalt kennis en enthousiasme. Zo werd er op een ochtend met de kroonprinses van Japan, zij was bij de opening van de bijeenkomst uitgenodigd, een oriënteringsrace gelopen. Naast het uitermate strenge protocol was er toch ook ruimte om op een van protocol ontdane run te houden. Wel met wat bewakers op afstand. Culturele verschillen zijn er uiteraard wereldwijd, maar de board was toch redelijk Europees van schnitt. Je ziet wel enorme verschillen in het geproduceerde kaartmateriaal per land. Je ziet wel regionale verschillen: in Japan wordt heel sterk ingezet op mobiel gebruik van de kartografie. Dat zal straks met 5G-netwerk en enorme vlucht gaan nemen."

En over de invloed van Nederland in dit internationale gezelschap? "Het Nederlandse aanzien binnen ICA, waar we altijd al intensief aanwezig waren, is zeker gelijk gebleven. En nu

Ik rende op de meest exotische plekken: Sachalin, Copacabana en een paar dagen later in Washington

met meer zichtbaarheid. Helaas is er door drukte niets gekomen van een National Report. Vorige keer hebben we dat hier gedaan, vanuit ITC. De kartografie in Nederland: wie gaat er de volgende keer iets doen? Het kartografenland-

schap is gefragmenteerd: veel kleine bedrijfjes. Dit soort mensen zullen nauwelijks betrokken kunnen worden bij dit soort internationale activiteiten. Het blijft een ding van de academische instituten. De inbreng vanuit Nederland neemt af. Het aantal nationale activiteiten vanuit deze beroepsgroep neemt af."

Een heel aardig overzicht (zie afbeelding) is de deelname vanuit Nederland in de besturen door de jaren heen: daarin is de grote betrokkenheid vanuit ons land zichtbaar, al zie je dat landen als Hongarije, Oostenrijk en Zwitserland op de deur kloppen.

Toekomst

En nu, hoe verder? "Nu eerst met sabbatical, maar het blijft zoals ook in het vorige interview vermeld 'never a dull moment'. Eerst nog wat bijeenkomsten in Europa. Sabbatical tot maart 2020. En onderwijl druk met twee boeken. Nog vier jaar past-president van ICA, en daarin nog steeds wat rollen, waaronder nog steeds de UN-vertegenwoordiger. Dan nog twee jaar hoofd van de afdeling. Nog vijf jaar tot zijn pensioen. Daarna moet een ander hoogleraar het stokje overnemen.

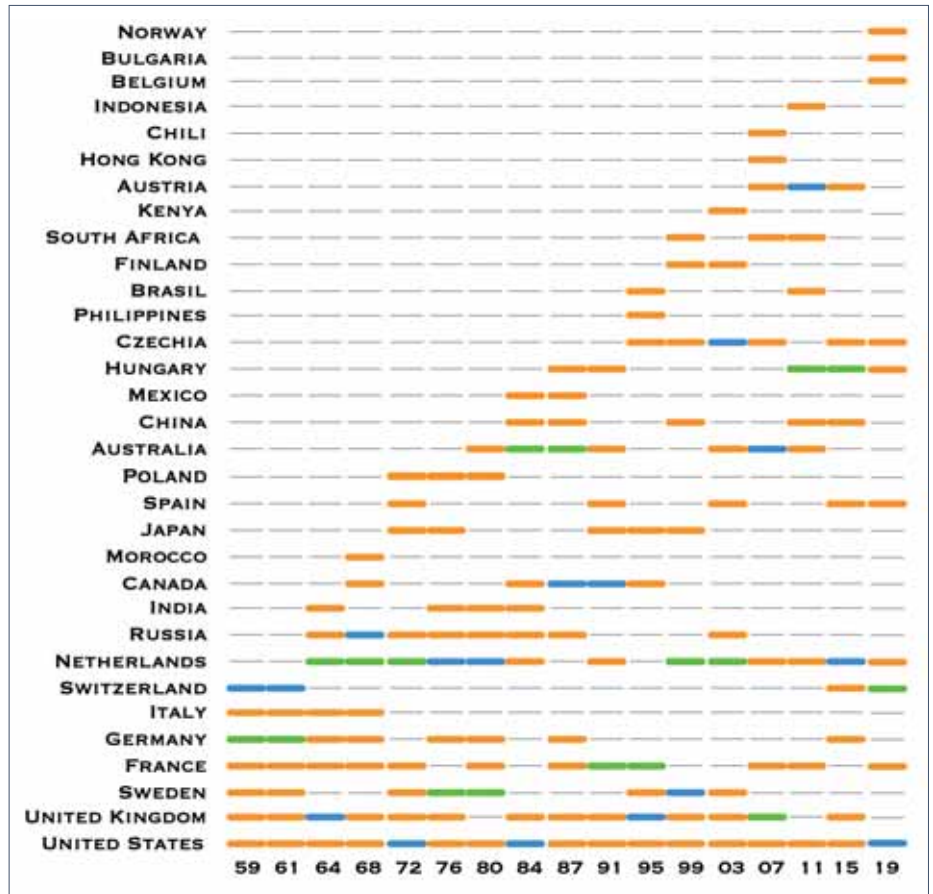

Posterwand bij VN in New York. SDG's zijn zichtbaar op de kaart.

Daarnaast ook nog betrokken in ICSU, de wetenschappelijke pendant van UN, waarin ook NWO en KNAW zijn betrokken. Ook hier blijkt dat er veel herkenbare problemen zijn. Vaak wordt men geconfronteerd met de vraag waarom lid te worden van een dergelijk platform. Op een van zijn recente reizen sprak Menno-Jan met het hoofd van de topografische dienst van een Oost-Europees land. Het argument om niet lid te worden is veelal: we kunnen over alle informatie beschikken, het enige wat we niet hebben is stemrecht. We hebben beperkt budget en geven dat uit aan Eurogeographics en FIG. Meer geld hebben we niet. We zien dat veel national mapping agencies steeds meer zijn getransformeerd in data-fabrieken, waar men vroeger ook nog kaarten vervaardigde. Een stekelig voorbeeld

Jetlag? Had ik geen last van, maar naar het westen reis je makkelijker dan naar het oosten

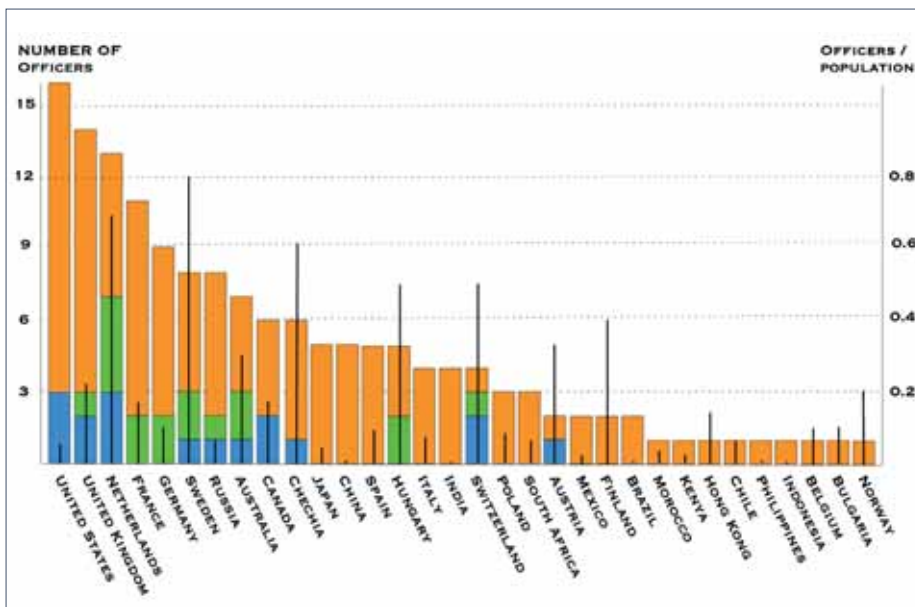
zien we na de recente ontwikkelingen in de VS. Daar staat de USDS op instorten. Wetenschappers worden daar de mond gesnoerd, websites worden 'down' gehaald: dit mag je niet zeggen,

ICA-leden en hun rollen in de tijd (1959-2019). Blauw: voorzitterschap/tijdblok.

dat niet doen. Het is er niet lekker meer. Schandelijk. Het State Department luistert mee." De invloed van Trumps eigenzinnige manier van leidinggeven aan wat ooit het toonbeeld was voor het vrije westen wordt helaas steeds zichtbaarder. Zijn MAGA-geblaas en restrictieve

beleid raakt nu ook aan de vrije wetenschap. En bedient zich van methodieken die doen terugdenken aan tijden waarvan we dachten dat ze allang voorbij waren. Als ambitie geeft Menno-Jan aan dat hij graag zou zien dat de Nationale Atlas van de grond zal komen. In zijn rol als voorzitter van de stichting Wetenschappelijke Atlas van Nederland zijn daar in de tijd van RGI (Ruimte voor Geo Informatie) wat projectjes over opgestart,

Overzicht van de vertegenwoordigers per land in ICA.

Verveling uitgesloten!

maar het heeft nooit einddoel bereikt. Hoewel er nu allerlei data vindbaar en bruikbaar is via het PDOK-portaal ziet hij hier nog een enorme uitdaging. "Maar ja, inmiddels weet ik meer van de wereld dan van Nederland. De draadjes met Geo-Info zijn nu wel heel dun geworden. Goed dat er nu aan mijn werk van de afgelopen vier jaar nu verslag wordt gedaan in Geo-Info."

Roelof Keppel, redacteur